

راهکاری برای برون رفت از وضعیت بحرانی

نامنتی‌های اخیر، آسیب‌های زیادی در فضای کار و اقتصاد جامعه ایجاد کرده است که از جمله آنها رکود فعالیت‌های فرهنگی و هنری در کشور است. در شرایطی که زیان وارد به سینما از کرونا همچنان محل بحث و حساب و کتاب است، صاحبان سینما امیدوار شده بودند با اکران فیلم‌های پرمخاطب در پاییز، شرایط کم‌کم به روزهای پیش از کرونا نزدیک شود. اما ناآرامی‌ها و تغییرات اجتماعی معادلات را بر هم زد. پرواض است ادامه چنین شرایطی تنها وضعیت فرهنگ و هنر کشور را به مخاطره نمی‌اندازد، بلکه به معیشت فعالان این حوزه و نیز کارکنان سینما هم آسیب‌های غیرقابل جبرانی وارد می‌کند.

با تمام این تفسیرس طبق اعتقاد همیشگی‌ام اگر فیلم خوب در هر شرایطی روی پرده سینماها برود، مخاطب را به سالن می‌کشاند. این روش تنها روشی است که وضعیت سینماها را بهبود می‌بخشد. کم‌این‌که در گذشته در مواردی روش‌های دیگری را مثل نیم بها کردن یا شناور کردن قیمت بلیت را امتحان کرده بودند. این بار هم در چهاردهمین نشست شورای راهبردی اکران که در ۱۸مهرماه امسال مصوب شد همزمان با برگزاری رویداد «سینمای مهر ایران» در استان‌های مختلف، نرخ بلیت به مدت دو هفته در سینماهای کشور به نصف کاهش یافت و به این ترتیب بلیت سینماها از تاریخ ۲۱مهر نیم‌بها شد اما این طرح هم نتوانست راهی برای نجات پیکر نیمه جان سینما باشد. این روش‌ها هیچ‌کدام نتوانستند گیشه سینماها را نجات دهند و مخاطبان را به سالن سینماها بکشاند.

سینماهای تک‌سالنه و دوسالنه که به جرات می‌گویم به تعطیلی کامل رسیده‌اند. صاحبان این سالن‌ها عمدتا درخواست تغییر کاربری دارند. چون هزینه سالن داری آن هم در روزگار فعلی هیچ توجیه اقتصادی ندارد. مشکل امروز سینمای ما دور شدن مردم از سینما به دلایل مختلف بوده که از جمله مهم‌ترین آنها کاهش چشمگیر کیفیت آثار سینمایی است. در دوره‌ای این تصور ایجاد شده بود که صرفاً آثار کم‌مدی می‌توانند مردم را به سینما بکشاند اما همان‌طور که امروز می‌بینید در این روزها موفقیت نسبی دو فیلم انیمیشن «پسر دلفینی» و «لوپتو» در کنار کم‌مدی‌های در حال اکران نشان داد تنوع دادن در آثار می‌تواند مردم را به سینماها بکشاند. در چنین شرایطی تولید فیلم‌های فاخر و متنوع باید از اولویت‌ها باشد. چراکه حمایت مادی و پشتیبانی از تولید آثار باکیفیت، نقش انکارناپذیری در بالارفتن حجم استقبال از سینماها دارد. سینمای ایران به گونه‌های مختلف سینمایی نیاز دارد؛ چرا که این نیاز، نیاز مخاطب ماست. دست‌اندرکاران سینما باید ساخت انواع ژانرهای سینمایی را دستور کار قرار دهند که سلاقی مختلف جامعه بتواند علاقه‌مندی‌های خود را در آن پیدا کند. سینما اگر بخواهد صرفاً به یک ژانر به‌خصوص بپردازد قطعاً با شکست همه جانبه مواجه خواهد شد. سازمان سینمایی نه تنها امروز، بلکه همیشه باید بخشی از توانی که برای توسعه زیرساخت‌های سینمایی در نظر گرفته سمت تولید آثاری که مردم را به سمت سینما متمایل می‌کند ببرد. درست است که ساخت پردیس‌های مجهز مهم است اما تولید سالن سینما برای مردمی که سینما نمی‌روند چه توجیهی دارد؟ در واقع آنچه باعث می‌شود وضعیت اکران رو به بهبود برود، تولید و نمایش آثاری است که مخاطب را ترغیب به خرید بلیت و آمدن به سینما کند.

یک کارشناس آثار خطی از وجود ۱۰ اثر منسوب به امام رضا(ع) در موزه‌ها و کتابخانه آستان قدس رضوی خبر داد.

سیدمحمدرضا فاضل‌هاشمی درخصوص آثار منسوب به امام رضا(ع) اظهار کرد: طب‌الرضا یا رساله ذهبیه یکی از این آثار است. این رساله شامل توصیه‌های علمی و پزشکی امام رضا(ع) است. در این کتاب برخلاف دیگر کتب طبّی که توصیه‌ها از میان احادیث گلچین شده به دست خود

امام رضا(ع) نگاشته شده است. وی افزود: رساله ذهبیه کتابی علمی در زمینه پزشکی است و امام رضا(ع) آن را نگاشته و انتساب این اثر به امام رضا(ع) به‌طورکامل تایید شده‌است. فاضل‌هاشمی گفت: یکی دیگر از آثار منسوب به امام رضا(ع) قرآن خطی است. این قرآن به خط کوفی متعلق به قرن دوم و سوم نگاشته و تایید شده که دستخط امام رضا(ع) است.

فیلم کم‌دی «بخارست» که از ۲۴ آبان اکران خود را در سینماهای کشور آغاز کرده، با فروش بیش از ۱۸۰ هزار بلیت و در اختیار داشتن ۳۶۰ سالن سینما و بیش از ۱۰ هزار و ۶۰۰ ستانسن، پنج میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان در گیشه فروخته است و بین فیلم‌هایی که اخیراً روی پرده رفته‌اند، بکه‌تازی می‌کند. پیش از بخارست دو انیمیشن «لوپتو» و «پسر دلفینی» که در نوبت‌های مختلفی به نمایش درآمدند، چراغ اکران را روشن نگه داشتند و سهم مهمی در رونق گیشه و رشد مخاطبان سینما داشته و دارند. لوپتو که از ۱۱ آبان اکران شده با فروش بیش از ۲۸۴ هزار بلیت و در اختیار داشتن ۳۹۳ سالن و ۱۰ هزار و ۷۸۵ ستانسن، تا اینجا هفت میلیارد تومان در گیشه فروخته است و پسر دلفینی هم که از دوم شهریور اکران خود را آغاز کرده، با فروش ۷۳۰ هزار بلیت و در اختیار داشتن ۵۰۳ سالن سینما و حدود ۲۹ هزار ستانسن، تا اینجا فروش خیره‌کننده‌ای در گیشه داشته و بیشتر از ۱۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان فروخته است.

با نگاهی به رکود سینما در چند وقت گذشته این میزان از فروش و اقبال به فیلم‌ها در اکران امیدوارکننده است اما در تحلیل و بررسی دقیق‌تر باید بین همین فروش‌ها تفکیک قائل شد و فروش به هرقیمتی برخی فیلم‌ها با فروش مبتنی براندیشه و محتوای سالم را دو راه و مقوله متفاوت درنظر گرفت؛ چون فیلمی که بنای موفقیت در گیشه را روی زرق و برق ظاهری اثر و بی‌اعتنا به ارتقای فرهنگی مخاطب گذاشته، خواسته یا ناخواسته در درازمدت و در همراهی با فیلم‌هایی فریبنده و بی‌محتوا از جنس خودش، باعث تنزل سطح سلیقه مخاطبان می‌شود و از سوی دیگر فیلم‌های باکیفیت و بامضمون درست و محتوای سالم، نقش مهمی در فرهنگسازی مخاطبان و پاسخگویی به نیازهای فرهنگی آنها خواهند داشت و به رشد و ارتقای کیفیت سینمای کشور کمک می‌کنند. درواقع اینجا با یک نبرد سینمایی فرهنگی و اجتماعی مواجهیم که برنده آن نقش بسزایی در تغییر مسیر فرهنگی جامعه و وضعیت مخاطبان سینما و فیلم‌بین بازی می‌کند. این جدال همان‌طور که در این نوبت و فصول اخیر اکران شاهد آن هستیم، در سال‌های قبلی هم وجود داشته است؛ نبردی گاهی نابرابر و به پسا تبعیض‌آمیز که موجب شکست برخی فیلم‌های فرهنگی در گیشه و فروش بالا و صدرنشینی آثار زرد و شبه‌کمدی‌ها شده است. اقبالی از سر نوآوری و در نبود فیلم‌های سرگرم‌کننده سالم و جذاب که در همین چند سال اخیر و به علت تکرارمکررات و آثاری کم‌مایه و بی‌مایه و شبیه به هم باعث تنزل سلیقه مخاطبان و افت تماشاگران، قهر محسوس تماشاگران و درنهایت رکود سینما شد. در گزارش پیش‌رو ضمن مقایسه انیمیشن‌های موفقیتی چون لوپتو و پسر دلفینی با فیلم پرطرفوشی چون بخارست و بررسی داشته‌ها و نداشته‌ها و نکات مثبت و منفی آنها، پرفروش‌ترین فیلم‌های امسال و چند سال گذشته را هم با همین نگاه و نسبت معنادار بین کیفیت فیلم‌های سینمایی و میزان فروش آنها مرور کرده‌ایم، این‌که در آماری نگران‌کننده معمولاً آثاری بی‌کیفیت و بدون محتوای ارزشمند و فرهنگی در صدر یا آن بالا‌های جدول فروش سالانه جاخوش می‌کنند و تیشه به ریشه سینما و فرهنگ می‌زنند، بدون این‌که جایگاه مهم مخاطب در سینمای کشور را درنظر بگیرند.

۱۴۰۱ زورآزمایی باگیشه

پرفروش‌ترین فیلم امسال سینمای ایران «کمدی انفرادی» ساخته مسعود اطیابی است که با وجود آغاز اکران از ۷ اردیبهشت هنوز هم در برخی پردیس‌های سینمایی نمایش داده می‌شود. این فیلم تا اینجا بیش از ۲۴ میلیارد تومان در گیشه فروش داشته است اما آیا باید از این میزان فروش خوشحال باشیم یا نه؟ از منظر جذب مردم به سالن‌های سینما و چرخش چرخ صنعت سینمای ایران بله، باید خوشدود خود را ابراز کرد اما اگر از بعد فرهنگی به ماجراورود کنیم، حضور این فیلم در صدر جدول فروش سینمای کشور، مایه شرمندگی و ناامیدی است. فیلمساز با وجود بهره‌گیری از بازیگرانی چون رضا عطاران، احمد مهران‌فرو مهدی هاشمی در نقش‌های اصلی که کتج‌کاوازی و شوق اولیه تماشا را در مخاطبان ایجاد می‌کند، به مسیر شیطنت‌آمیزی می‌رود. گرچه طرح فساد اقتصادی برخی مدیران اجرایی، دل مخاطبان را خنک می‌کند اما شبه‌کمدی‌ها در این سال‌ها بسیار از این موضوع وام گرفته و با روایت‌های سینمایی دم‌دستی و تکراری، کل مطالبه‌گری مردم را لوث کرده‌اند. انفرادی هم از این طرح مسأله فراتر نمی‌رود و حتی با جاشنی برخی عناصر و دیالوگ‌های اروتیک مثل لباس شکنجه سعی دارد به هر قیمتی از تماشاگر خنده بگیرد. گرچه این اتفاق می‌افتد و استقبال تماشاگران و این فروش بالا هم مؤید همین اقبال است اما نمی‌توان برداشتی جز کمبود محصول سرگرم‌کننده مناسب در سینمای ایران از آن داشت. اگر مخاطبان برای دیدن این فیلم به سینما رفته و می‌روند، دلیل

بر خوب بودن فیلم نیست و حتی اگر به برخی لحظات آن می‌خندند، باز دلیل بر موفقیت ساختار کمدی اثر نیست و آنها متأسفانه به همان پلان‌ها و دیالوگ‌هایی می‌خندند که معادل تکراری چوک‌های فضای مجازی است. لازم به توضیح نیست که چنین روایت‌های آلوده و بزک کرده با جاشنی‌های نامناسب، چه اثرات مخرب فرهنگی بر مخاطبان خواهد داشت و چقدر می‌تواند در افت سلیقه آنها نقش داشته باشد. کمدی «سگ‌بند» به کارگردانی مهران احمدی هم با بیش از ۴۱ میلیارد تومان فروش که در رده دوم جدول فروش سالانه قرار دارد، در ساختار ضعیف و افزودنی‌های شیطنت‌آمیز برای جذب به هر قیمتی مخاطب، دست‌کمی از انفرادی ندارد. اینجا هم موضوع هشدار درباره مضرات مصرف مواد مخدر و قاچاق که می‌توانست محملی برای روایت یک

کمدی سالم، جذاب و با مزه باشد، برای جلب نظر مخاطبان به کنایه‌ها و ادا و اطوار بازیگران اصلی‌اش امیر جعفری و بهرام افشاری و پناه بردن به کلیشه‌ای امتحان پی‌دا شده چون ساخت بخشی از فیلم در خارج از کشور با نمایش بازیگران زن بی حجاب خارجی و به تصویرکشیدن جاذبه‌های توریستی آنجا (در این فیلم تایلند) متوسل می‌شود. در نقطه مقابل این پیشتازی آثار نازل در گیشه امسال سینمای ایران، فیلم‌هایی با دغدغه‌ها و مضامین مهم و البته پرداخت بهتر، باوجود استقبال خوب در گیشه در رده‌های بعدی جدول فروش قرار دارند. علغزار که درامی ملتهب و اجتماعی را با نگاهی هشدارگونه و آسیب‌شناسانه به ماجرای واقعی روایت می‌کند، با فروش حدود ۲۲ میلیارد تومان در رتبه سوم جدول فروش سالانه است. تی‌تی که فیلمساز روایتی خلاقانه و منحصربه‌فرد با موضوع انسانیت و با نگاهی به فیلم‌ها و موضوعات

آخرازمانی دارد هم با فروش بیش از ۲۱ میلیارد تومان در رتبه چهارم پرفروش‌ترین فیلم‌های سال حاضر است و فیلم ابلق هم با فروش بیش از ۱۹ میلیارد تومان که پنجمین فیلم پرفروش امسال سینمای ایران است، موضوعی به‌روز و مرتبط با جامعه ایران و جامعه جهانی دارد و جریان «می‌تو» و جنبش «من هم» را درباره تعرض و تجاوز مطرح می‌کند. گرچه حضور فیلم‌های علغزار، تی‌تی و ابلق در میان پنج فیلم اول جدول فروش سینمای ایران واز رده‌های سوم تا پنجم ارزشمند است اما واگذاری رده‌های اول و دوم گیشه به دو کمدی نازل نگرانی‌هایی فرهنگی به دنبال دارد. البته اگر نیمه پر لیوان را درنظر بگیریم، همین حضور قابل توجه در بین پنج فیلم پرفروش سینمای ایران در

سال ۱۴۰۱ می‌تواند زنگ خطری جدی برای شبه‌کمدی‌ها و آثار سطحی و نازل باشد و می‌تواند امیدواری‌هایی درباره توجه به جایگاه مخاطب و ارتقای سینمای کشور ایجاد کند و به‌ویژه امیدوار باشیم با تکرار و شدت گرفتن این روند و ساخت و اکران مناسب فیلم‌های جدی و فرهنگی-کمدی مسأله‌دار و دغدغه‌مند با ساختار درست هم در این دسته جا می‌گیرد- «رشد و ارتقای فرهنگی مخاطبان سینمای ایران» نتیجه و ماحصل این نبرد باشد. اتفاقی که قبلتاً با نیت، تلاش، تعهد و دغدغه‌مندی خود سینماگران و فیلمسازان و سیاست‌گذاری کلان فرهنگی از سوی مدیران سینمایی و نهادهای متولی به‌دست می‌آید.

وی درخصوص دیگر آثار منسوب به امام رضا(ع) بیان کرد: یکی دیگر از این کتاب‌ها مسند الامام الرضا(ع) است. این کتاب مجموعه‌ای شامل ۴۰ حدیث از پیامبر(ص) و مواعظی در باب اخلاق و آداب معاشرت است. فاضل‌هاشمی بیان کرد: شرح حدیث عمران صلی، شرایع‌الاسلام و شرایع‌الدین نیز از دیگر آثار منسوب به امام رضا(ع) است.

جدال فرهنگ

«جام جم» نسبت معنادار کیفیت آثار سینما

در صدر جدول گیشه سالانه نیست. قهرمان با فروش ۱۲ میلیارد تومان، بی همه چیز با فروش حدود ۱۰ میلیارد تومان و آتابای با فروش بیش از ۵ میلیارد تومان درحالی در رده‌های سوم تا پنجم گیشه سال قبل قرار گرفتند که هرکدام واجدارزش‌های مضمونی و ساختاری و هنری بودند و توانستند با احترام به جایگاه مخاطب، باعث روشن شدن چراغ آگاهی در آذهان تماشاگران شوند و در رقابت با فیلم‌های سطحی و نازل، دست مخاطب را برای رشد و ارتقای فرهنگی بگیرند اما از آنسو فیلم‌هایی چون دینامیت و گشت ارشاد ۳ با وجود روشنایی چراغ گیشه، دست مخاطبان را گرفتند و با خود به دل تاریکی بردند.

۱۳۹۹ سال خنثای کرونایی

فیلم «شنای پروانه» گرچه از بدشناسی سازندگانش در سالی یکسره کرونایی اکران شد، آن‌طور که باید به حشش نرسید و در وضعیتی طبیعی قطعاً به فروشی به‌مراتب بیشتر از ۳ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومانی دست پیدا می‌کرد اما فارغ از ساختار جذاب سینمایی و نگاه اجتماعی فیلمساز که کاملاً با احترام به جایگاه مخاطب همراه است، به دلیل ویرترین و ظاهر اثر که کاراکترهایی لمین در آن حضوری جدی و پررنگ دارند، با نقد و نظری‌های منفی همراه شد.

نوعی زیبایی‌شناسی فرهنگ و ادبیات لاتی و ترویج ناخواسته خشونت آدم‌هایی از طبقات فرودست که شاید حتی نتیجه عکس مقصود فیلمساز در نقد و آسیب‌شناسی این بخش از جامعه و این تبیب از افراد باشد. بنابراین اول شدن چنین فیلمی که آدم را یاد «جنون یک» داشتن شخصیت مصیب در خود فیلم می‌اندازد، شاید به لحاظ فرهنگی اثرات منفی کمتر از حضور شبه کمدی‌های سطحی و نازل در گیشه نداشته باشد. اگر هم مثبت‌تر به ماجرا نگاه کنیم و تنها روی نقاط قوت و ساختار سینمایی این فیلم متمرکز شویم دست‌کم مواجهه

فیلمساز مثل دو فیلم قبلی این سه‌گانه به‌جای قصه‌گویی درست و درمان، همه تمرکزش را روی تکه‌پیرانی‌های سیاسی و اجتماعی گذاشت و این بار با افزودن یک خواننده به عنوان بازیگر، فیلمش را به کنسرت هم تبدیل کرد و کار جذب مخاطبان و فروش بیشتر در گیشه را به این شکل پیش برد.

میزان فروشی که در یک بستر و فضای فرهنگی مناسب، باید نصیب آثاری چون قهرمان، بی همه چیز، آتابای، منصور و خورشید می‌شد که در همین سال ۱۴۰۰ اکران شدند.

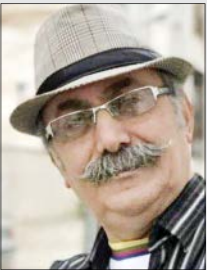
واقعاً در یک وضعیت فرهنگی استاندارد، جای فیلم‌هایی چون دینامیت و گشت ارشاد ۲

جلال خسروی، شاعر دشتستانی درگذشت

جلال خسروی، شاعر شناخته‌شده و نام آشنای دشتستانی که به‌ویژه در استان‌های بوشهر و فارس شناخته شده بود، سه‌شنبه ۱۵ آذر ۱۴۰۱ در شهر شیراز درگذشت.

جلال خسروی اهل برازجان و متولد ۱۳۳۵ بود و در شعر سپید و پست‌مدرن و نیمایی آثار فراوانی داشت که برخی در نشریات استان بوشهر به چاپ رسیده است. نخستین مجموعه شعرا و با عنوان باواری به حجم گلوله در سال ۱۳۵۸ به چاپ رسید.

اثر دیگر زنده‌یاد خسروی با نام کی وقت داری به هم برویم؟ سال ۱۳۸۱ منتشر شده است و بمیری بیچاره می‌شوم، عزرائیل جان! مجموعه شعر دیگری از مرحوم خسروی است که به چاپ نرسیده است. خسروی همچنین در زمینه فعالیت رسانه‌ای نیز فعال بود و مدیریت مجله ادبی جن را بر عهده داشت. مراسم تشییع و خاکسپاری پیکر خسروی، جمعه ۱۸ آذر در برازجان برگزار خواهد شد.

رونمایی از ۱۵ عنوان کتاب به زبان ترکی

۱۵ اثر کتاب حمایت‌شده طرح گرنت به زبان ترکی در غرغه جمهوری اسلامی ایران در سی‌ونهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب استانبول رونمایی شد. کتاب‌های کوتی‌کوتی، پشت پنجه، سفید تنها بود، موش و گربه و باقی دوستان، ماهی‌های

بالا بندر، این تریزی این تریزی و ریشه‌ها در خاک، شاخه‌ها در باد از انتشارات موسیملر

مورد حمایت طرح‌گرت قرار گرفتند.

همچنین کتاب‌های عینکی برای ازدها، تن تن و سندباد، مجموعه ۱۰ جلدی قصه ما مثل شد و شهری که دوست می‌داشتم از انتشارات مهنا و کتاب نگین سرخ از انتشارات انسوز و کتاب‌های ۱۸+۲ دارکوب، کلاغ سیاه به سفر می‌رود و دختر انار از انتشارات اردم در سال ۲۰۲۲ مورد حمایت این طرح قرار گرفتند. طرح گرنت به منظور حمایت از ترجمه و انتشار کتاب ایرانی در بازارهای جهانی راه‌اندازی شده و تاکنون ۲۲۷ عنوان کتاب برای ترجمه به زبان‌های خارجی تصویب کرده است. معرفی طرح گرنت، طرح تپ و پرداختن به آموزش زبان فارسی از جمله برنامه‌های غرغه ایران در سی‌ونهمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب استانبول بود.

به یاد شاعر گل باغ آشنایی

اگر محمود مشرف آزاد تهرانی امروز پیش‌ما بود، نودمین سالروز تولدش را جشن می‌گرفتیم. این شاعر معاصر را با نام هنری «م. آزاد» می‌شناختیم. او در ۱۸ آذر ۱۳۱۲ در تهران به دنیا آمد. پس از اخذ لیسانس از دانشکده ادبیات و زبان فارسی دانشگاه تهران، مدتی آموزگار ادبیات فارسی بود و سپس به استخدام کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان درآمد. دیار شب ۱۳۳۴ با من طلوع کن، آیین‌ها تهی است، قمیده بلند باد و گل باغ آشنایی از آثار ماندگار اوست.

